

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Brusselsepoortstraat 90 (Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2020L133
Januari 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	14
1.4	Assessmentrapport.....	19
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	20
1.4.1.1	Landschappelijke situering	20
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	23
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	24
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	25
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	26
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	26
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	29
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	33
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	39
1.5	Synthese	43
2	Bibliografie.....	44

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). ..	8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Huidige toestand van het terrein (bron: opdrachtgever).	14
Figuur 5: Contour bestaande kelder weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	17
Figuur 7: Inplantingsplan gelijkvloers (bron: opdrachtgever).	17
Figuur 8: Riolerings- en kelderplan (bron: opdrachtgever).	18
Figuur 9: Doorsnede nieuwbouw (bron: opdrachtgever).	18
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	22
Figuur 13: Profiellijn hoogteverloop ZW-NO.	22
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	23
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	24
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).	25
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 met aanduiding.....	26
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: Geopunt).	34
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het plan van Johannes Blaeu, 1649 (Bron: NGI Cartesius).	34
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het plan van Goethals, 1796 (Bron: STAM Gent).	36
Figuur 23: Projectgebied bij benadering weergegeven op het plan van Louis De Vreese, 1799.	37

Figuur 24: Projectgebied bij benadering weergegeven op het plan van Saurel, 1841 (Universiteitsbibliotheek Gent).	37
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op het plan van Delahouse en Ongers, 1892 (Bron: Universiteitsbibliotheek Gent).....	38
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	39
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	40
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	41
Figuur 32: Gebouw aan de Ommegangstraat (©Google Streetview).....	42

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
---	---

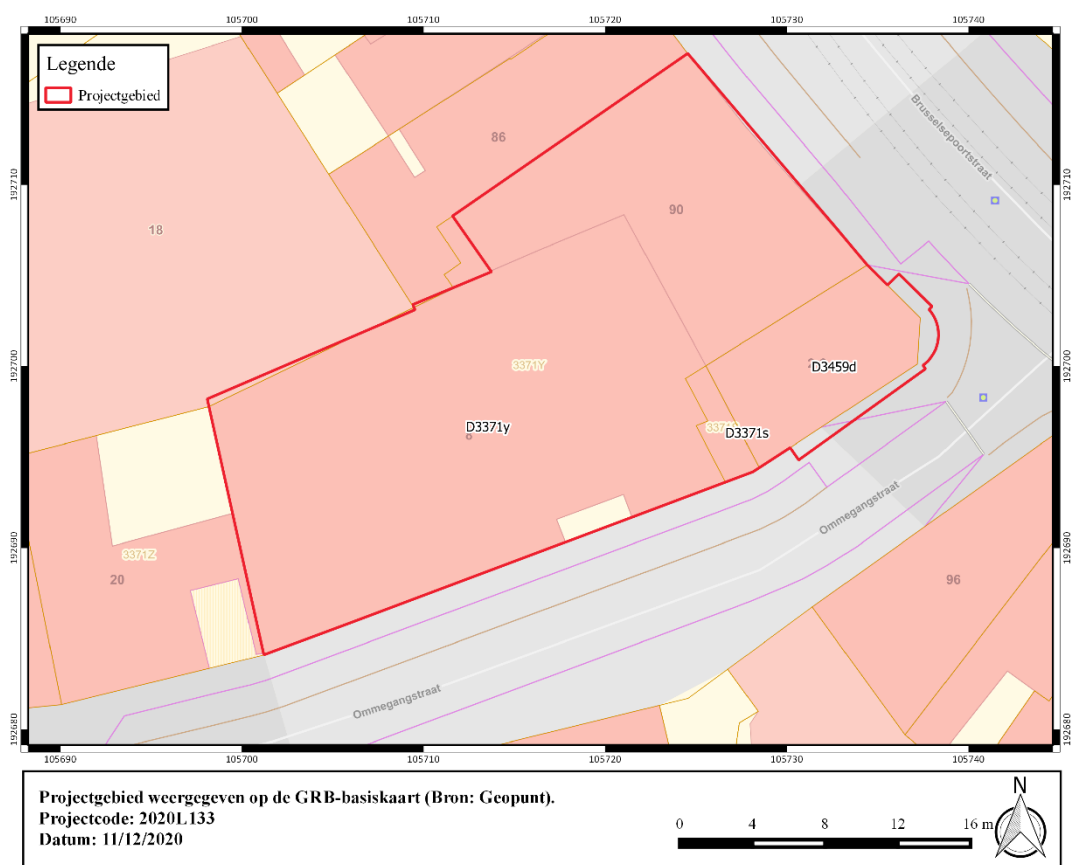
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

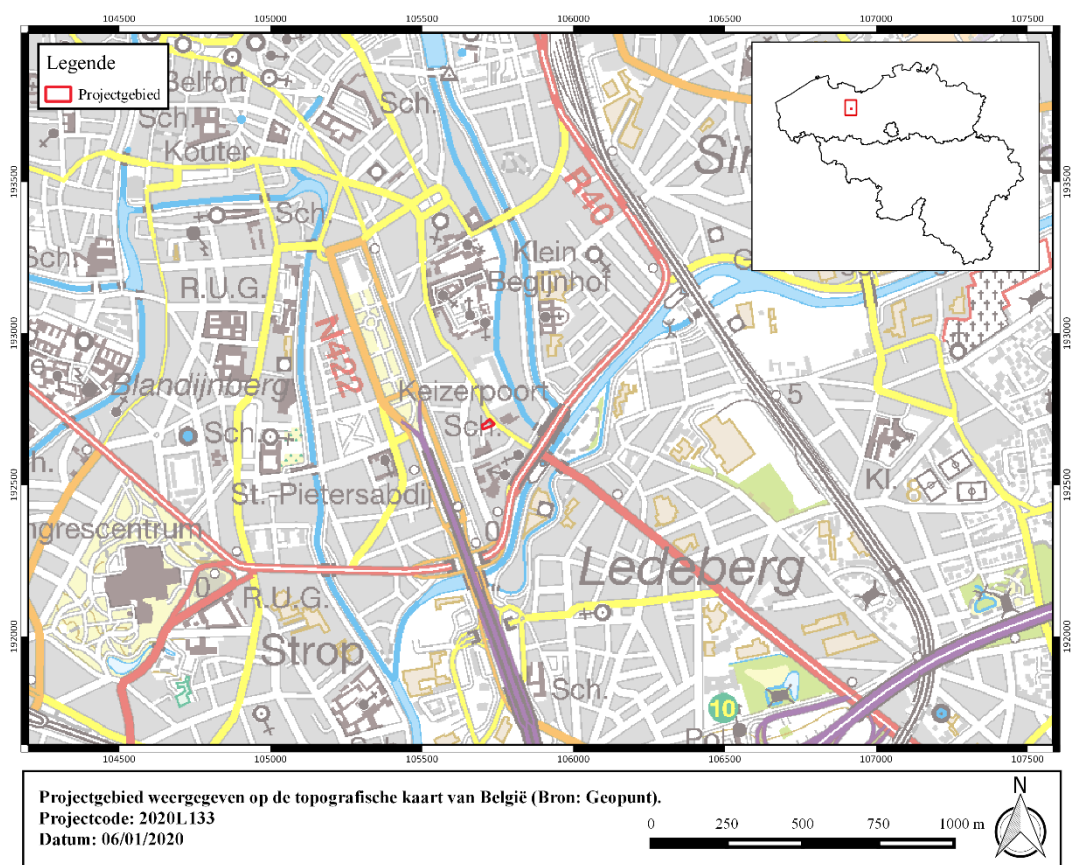
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	/
	Postcode	9000
	Adres	Brusselsepoortstraat 90 Ommegangstraat 8 9000 Gent
	Toponiem	Brusselsepoortstraat 90
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 105688 Y _{min} = 192679 X _{max} = 105744 Y _{max} = 192718
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, Afdeling 4, Sectie D, nr's: 3371y, 3371s, 3459d Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Bart Bot (erkend archeoloog) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als woongebied. Het plangebied is gelegen binnen de vastgestelde archeologische zone van de historische stadskern van Gent. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 657 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. Het plangebied is op heden nog bebouwd. Deze bebouwing dient eerst verwijderd te worden conform de sloopvoorwaarden opgenomen in het Programma van Maatregelen.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Gent Brusselsepoortstraat 90 werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen.

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Gent, in de provincie Oost-Vlaanderen. Gent is gesitueerd op beide oevers van de Leie en de Schelde en hun samenvloeiing. Het plangebied is gelegen in het zuidoostelijk deel van de stad en grenst ten zuiden aan de Ommegangstraat en ten oosten aan de Brusselsepoortstraat. De stadskern van Gent (Grote Markt) situeert zich ca. 1,6 km ten noordwesten.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

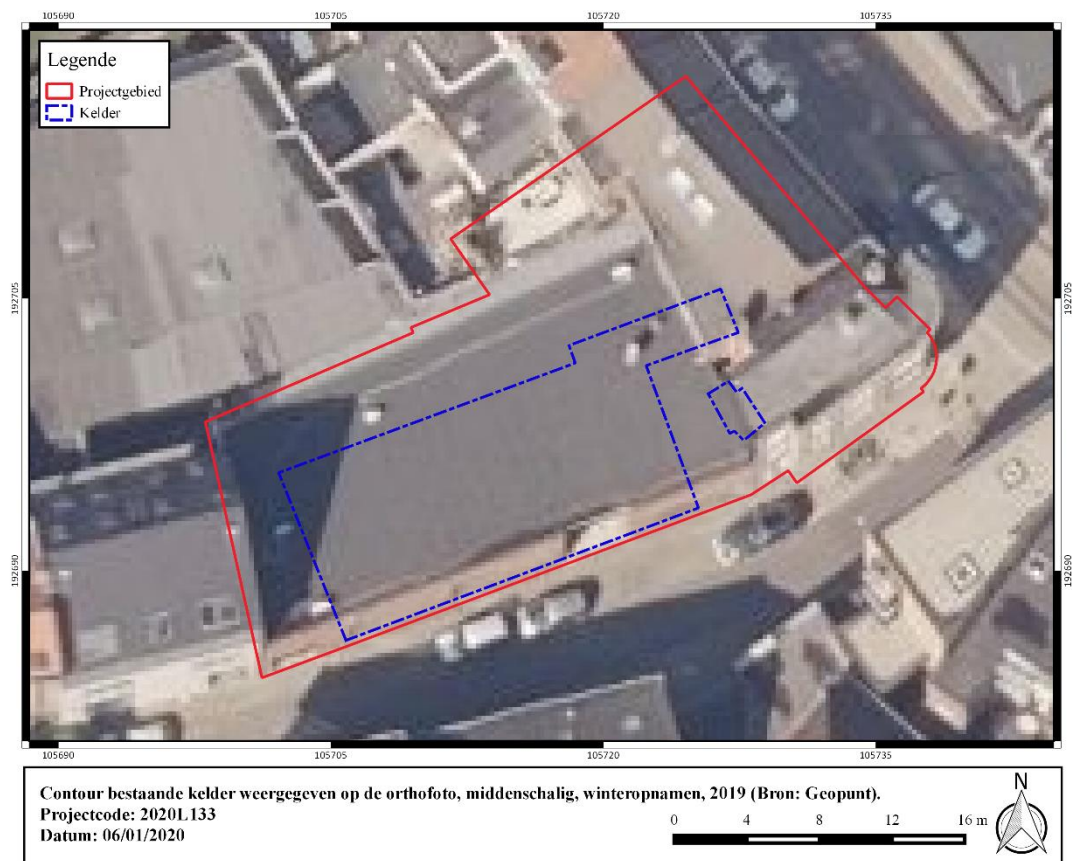
1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 655 m². Op heden is het plangebied integraal bebouwd. In de Ommegangstraat situeert zich een kantoor van 1 bouwlaag (Ommegangstraat). Op het hoekperceel is een appartementsgebouw aanwezig van 3 bouwlagen (Ommegangstraat 2-6). Het gebouw Brusselsepoortstraat 90 beschikt tevens over 3 bouwlagen en heeft op het gelijkvloers een handelsfunctie.

Binnen de projectgrenzen is op vandaag een kelder aanwezig met een diepte van ca. 2,70 m-mv, inclusief vloerplaat. Dit keldervolume heeft een oppervlakte van ca. 230 m².

Figuur 4: Huidige toestand van het terrein (bron: opdrachtgever).

Figuur 5: Contour bestaande kelder weergegeven op de orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

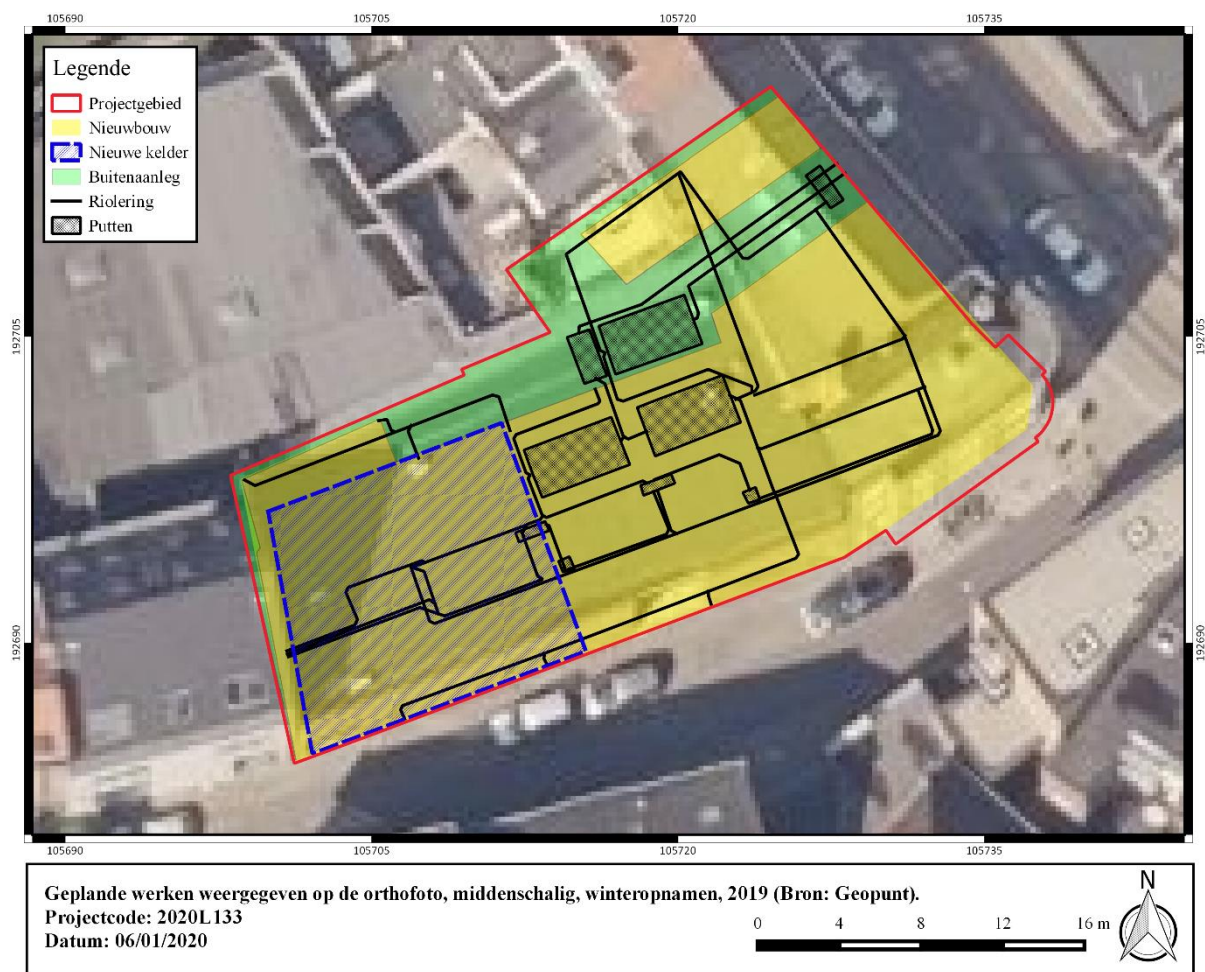
1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een studentenhuisvesting op het kruispunt van de Brusselsepoortstraat en de Ommegangstraat. De geplande huisvesting voorziet in 67 studentenkamers evenals de nodige leefkeukens, sanitaire voorzieningen, een studielokaal en coachlokaal.

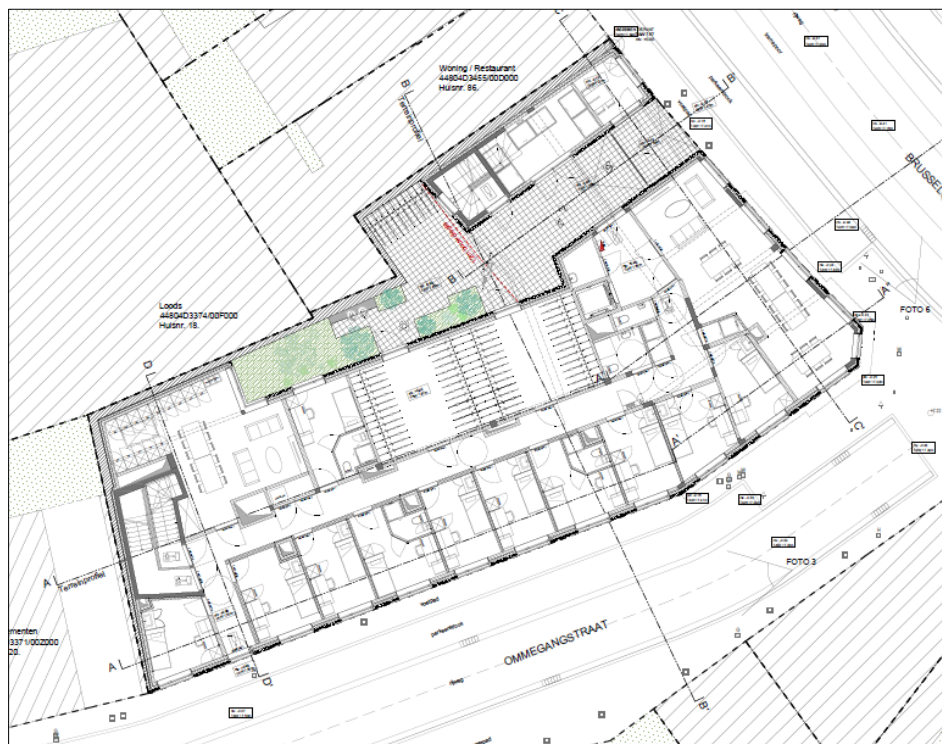
De kamers worden ontsloten via een onderdoorgang in de Brusselsepoortstraat, die niet enkel toegang biedt tot het gebouw en het coachlokaal, maar tevens tot de overdekte fietsenstalling. De fietsenstalling biedt plaats aan 67 fietsen (1 fiets per student). De binnentuin wordt aan de achterzijde en tegen de achtergevel vergroend met schaduwplanten. Gemeenschappelijk sanitair wordt centraal in het gebouw voorzien. Technische ruimtes worden gegroepeerd in de kelder.

Concreet worden de volgende bodemingrepen voorzien:

- De realisatie van een nieuwbouw opgedeeld in 2 gebouwen. Het noordelijke gebouw heeft een oppervlakte van ca. 37 m², het zuidelijke gebouw heeft een oppervlakte van ca. 480 m². De nieuwbouw wordt gefundeerd door middel van sleuffunderingen tot vorstvrije diepte (ca. 100 cm-mv) en een vloerplaat (ca. 50 cm-mv).
- De nieuwbouw zal gedeeltelijk onderkelderd worden. Deze kelder van ca. 157 m² zal een diepte hebben van 3.60 m-mv. Inclusief vloerplaat zal de uitgraving hier dus ca. 4,10 m-mv bedragen.
- In functie van de geplande werken wordt tevens nieuwe riolering aangelegd. Voor de aanleg van de rioleringen wordt een sleuf uitgegraven van ca. 80 cm diep en 80 cm breed. Deze riolering zal aansluiten op nieuw te realiseren putten die worden aangelegd tot een diepte van ca. 2,5 m-mv. De gecombineerde oppervlakte van deze putten bedraagt ca. 38 m².
- De rest van het terrein wordt verhard of ingericht als groenzone. Voor deze buitenaanleg dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 50 cm-mv.

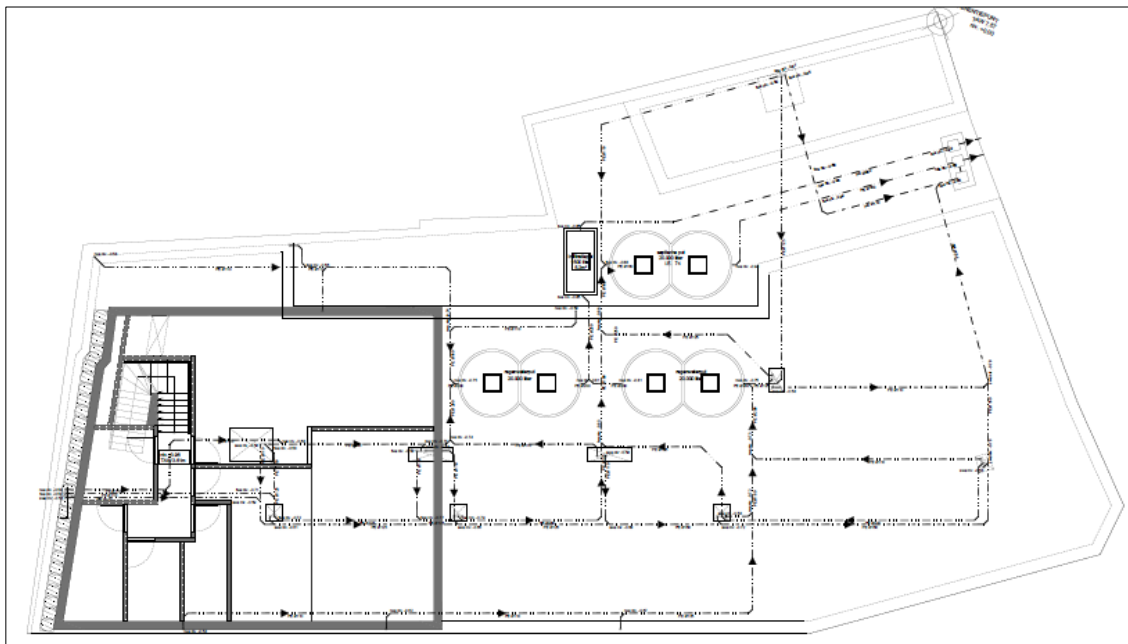

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

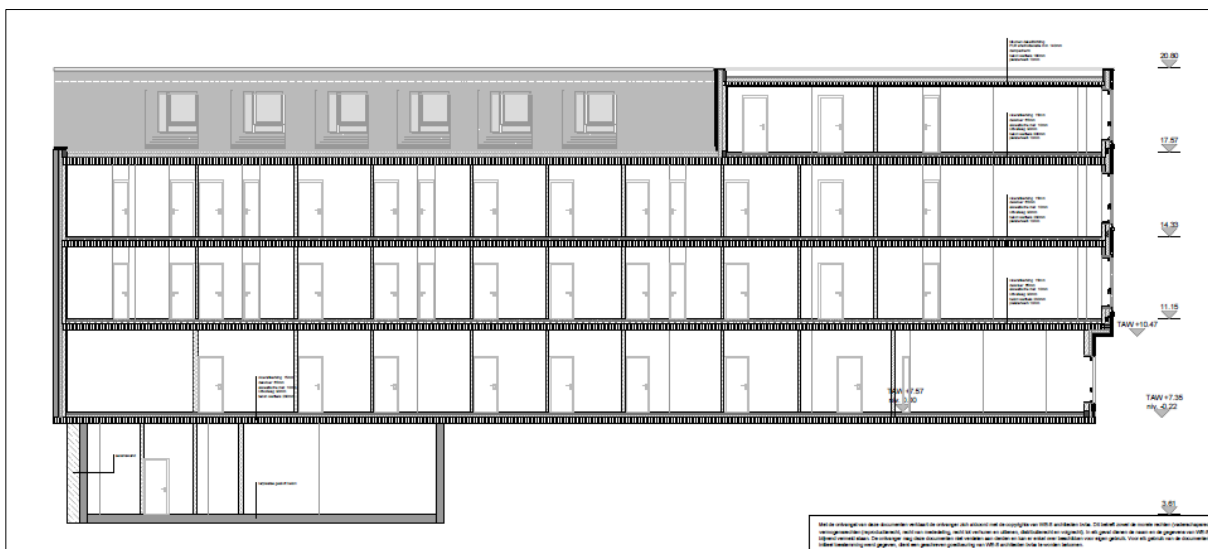

Figuur 7: Inplantingsplan gelijkvloers (bron: opdrachtgever).

Figuur 8: Riolerings- en kelderplan (bron: opdrachtgever).

Figuur 9: Doorsnede nieuwbouw (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

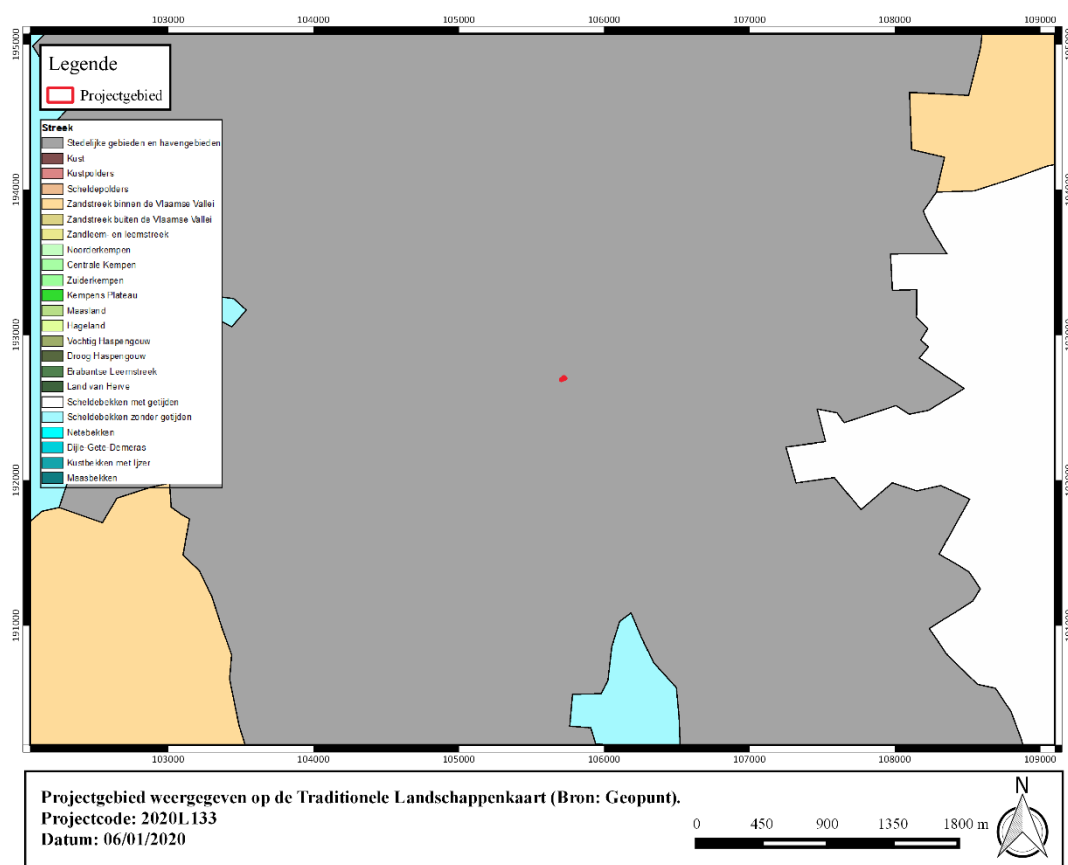
1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

1.4.1.1 Landschappelijke situering

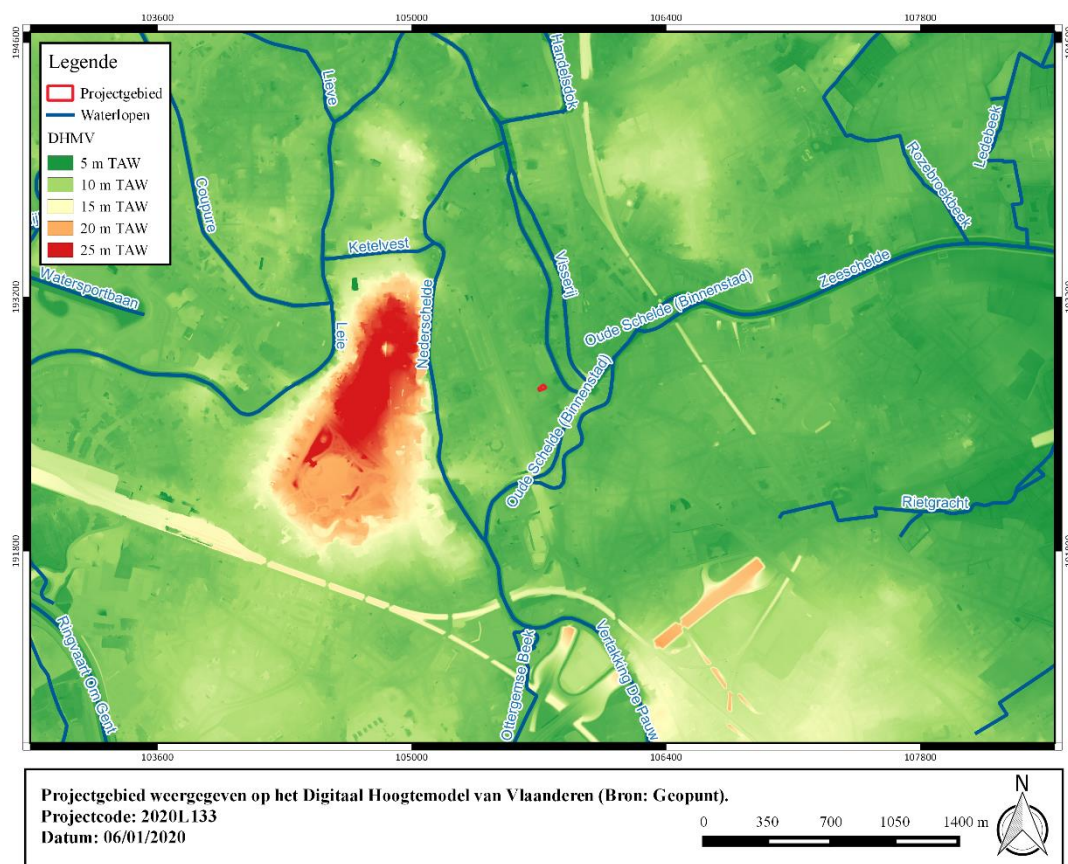
Landschappelijk is het plangebied gelegen binnen stedelijke gebieden en havengebieden.

Fysisch-geografisch is Gent gelegen in de Vlaamse Vallei aan de samenvloeiing van de Schelde en de Leie. De Vlaamse Vallei is een lage zandige vlakte met een gemiddelde topografische ligging die lager is dan +10 m TAW. Deze zone helt licht af in noordelijke richting. De Vlaamse Vallei, alsook haar vertakkingen, vormen een complex van deels bedolven pleistocene thalwegen die in opeenvolgende fasen tot diep in het substraat ingesneden werden en tussendoor met oud - quartair - , Eemiaan – en Weichseliaanafzettingen opgevuld werden. Het huidige oppervlak valt samen met het topvlak van de laatste fluvioperiglaciale Weichseliaanafzettingen. Op het einde van het Weichseliaan en doorheen het Holoceen werd dit oppervlak ingesneden door de rivieren en tot laagterras in reliëf gesteld. In de Vlaamse Vallei komt op het laagterras een microreliëf voor, dat vooral bij de afzetting van de eolische dekzanden en boreale stuifzanden (duinen) gevormd is, maar ook elementen omvat die van de verwilderde fluvioperiglaciale pre - holocene dalbodem overgeërfd zijn (donken). Deze morfologische eenheden kunnen verschillende meters boven het reliëf uitsteken.

Het plangebied situeert zich ten oosten van de getuigenheuvel *de Blandijnberg* die een maximale hoogte bereikt van ca. 29 m TAW. De Quartair Geologische Kaart (cfr.infr. 1.4.1.3) lokaliseert het plangebied ter hoogte van een zandige opduiking omgeven door de valleien van de Nederschelde ten westen en de Zeeschelde ten oosten. Door de bouwactiviteiten ter hoogte van én in de omgeving van het plangebied - ten gevolge van de 19e- en 20e-eeuwse stadsuitbreiding van Gent - is het oorspronkelijk hoogtereliëf slechts in beperkte mate bewaard, waardoor deze opduiking op vandaag dus moeilijk te vrijwaren is. Deze zandige opduiking omgeven door valleien een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio. Het terrein is gelegen op een hoogte van 7.3 – 7.7 m TAW en helt licht af in oostelijke richting.

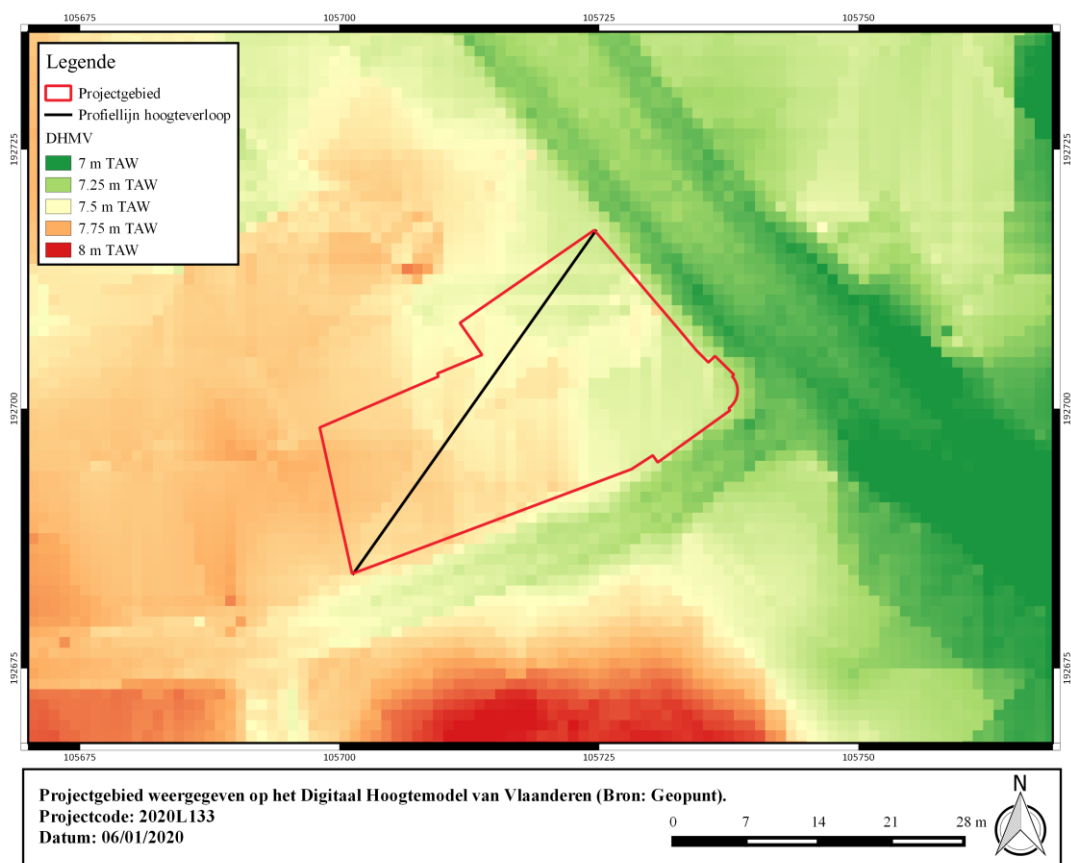

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

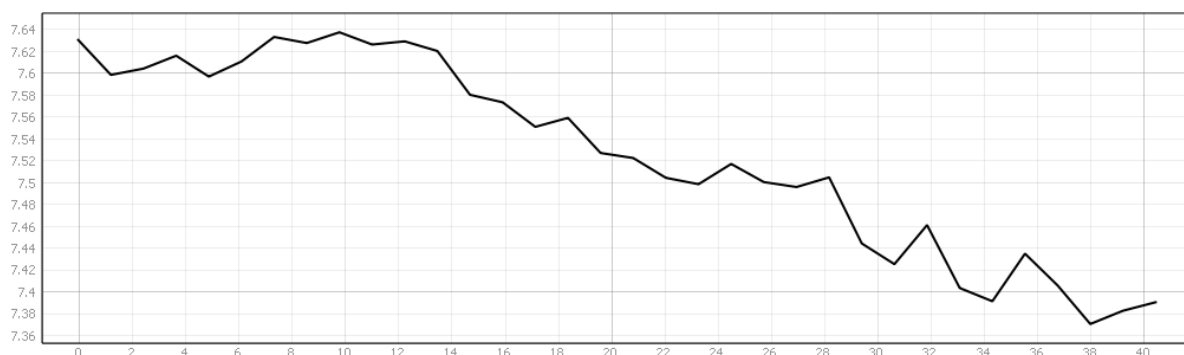

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

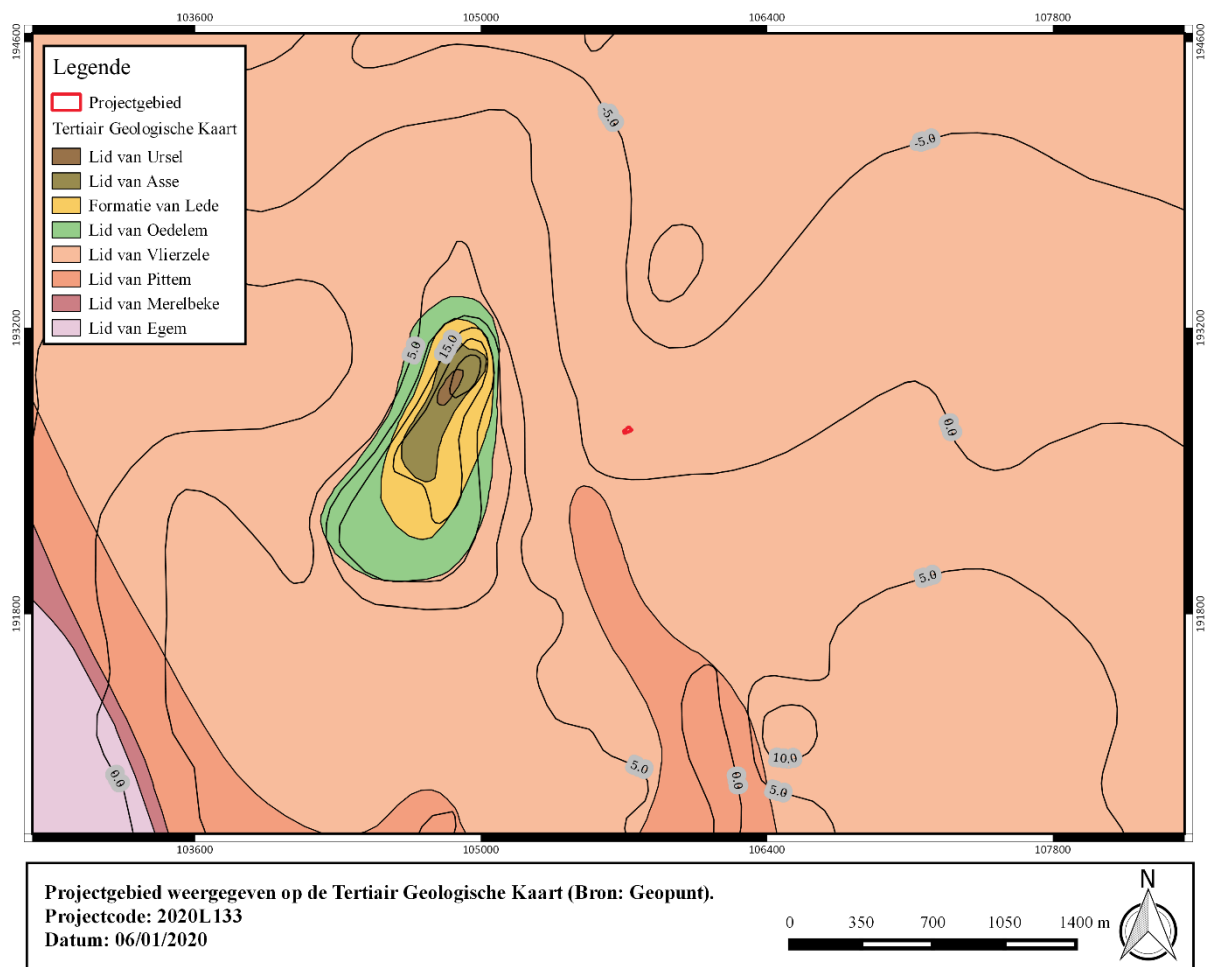

Figuur 13: Profiellijn hoogteverloop ZW-NO.

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Vlierzele (Formatie van Gentbrugge)**. De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiige siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.

Het Lid van Vlierzele is een groen tot grijsgroen fijn zand dat een duidelijke horizontale of kruisgewijze gelaagdheid vertoont aan de top. Soms is het ook homogeen met veel tubulaties door bioturbatie. Deze zanden werden afgezet in een epicontinentale zee. Naar onder toe gaat het meestal over in een homogeen kleiig zeer fijn zand met kleilenzen. Bovenaan kunnen ook gedifferentieerde kleilagen voorkomen met humeuze intercalaties. De afzetting bevat slechts weinig macrofossielen. Harde zandsteenbanken komen regelmatig voor en werden vroeger plaatselijk aangewend als bouwsteen.

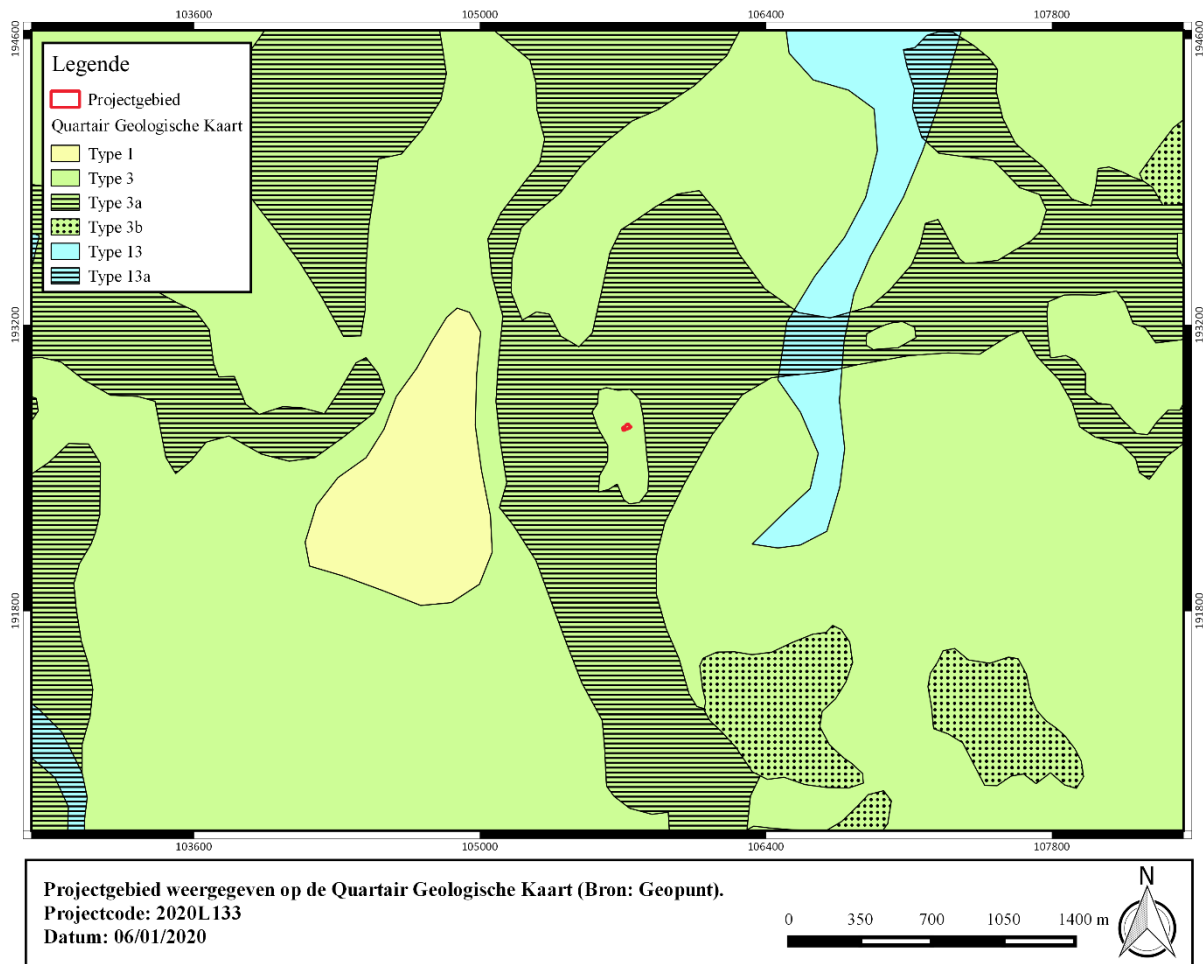

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

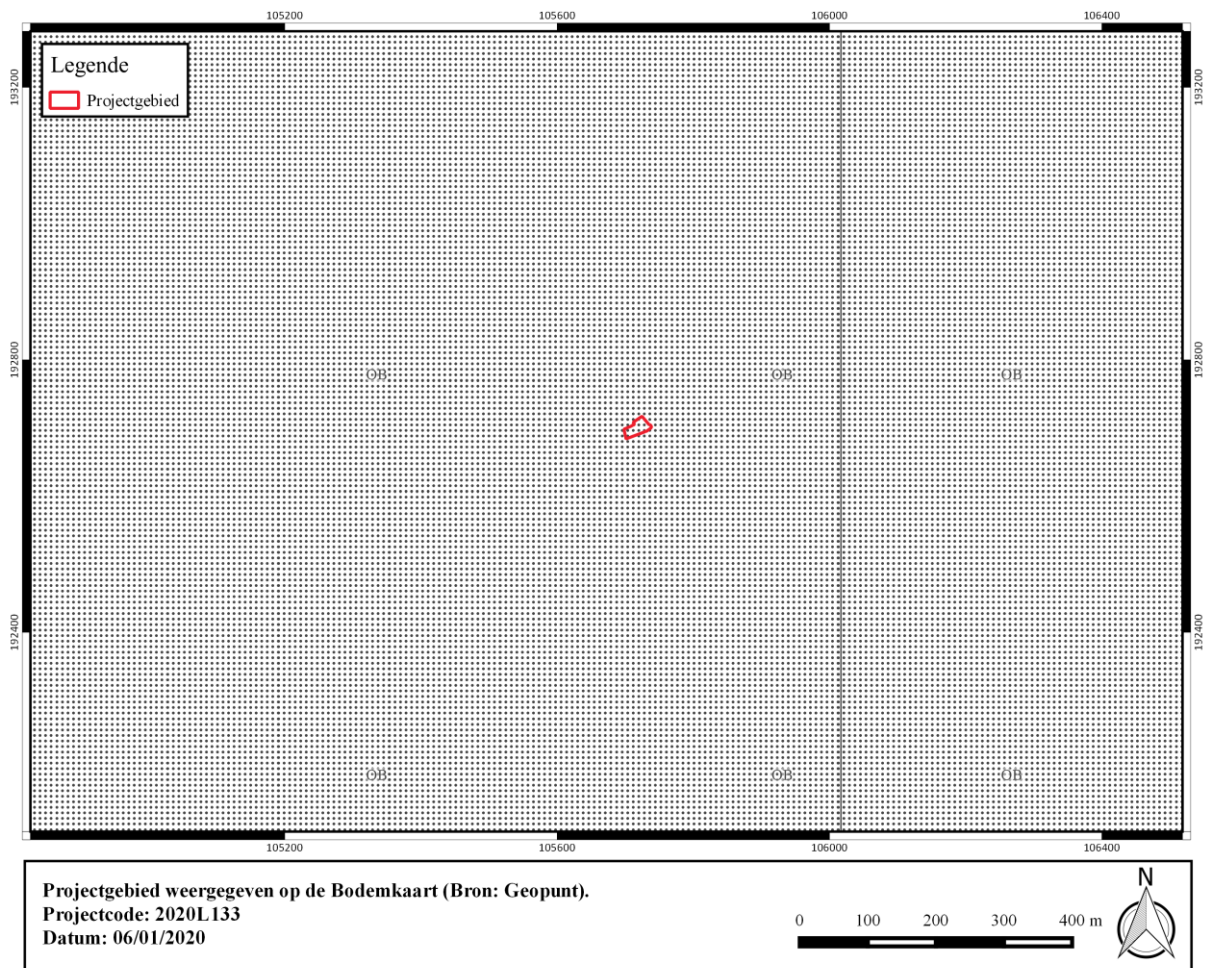
Het projectgebied is gelegen in het **Quartair Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

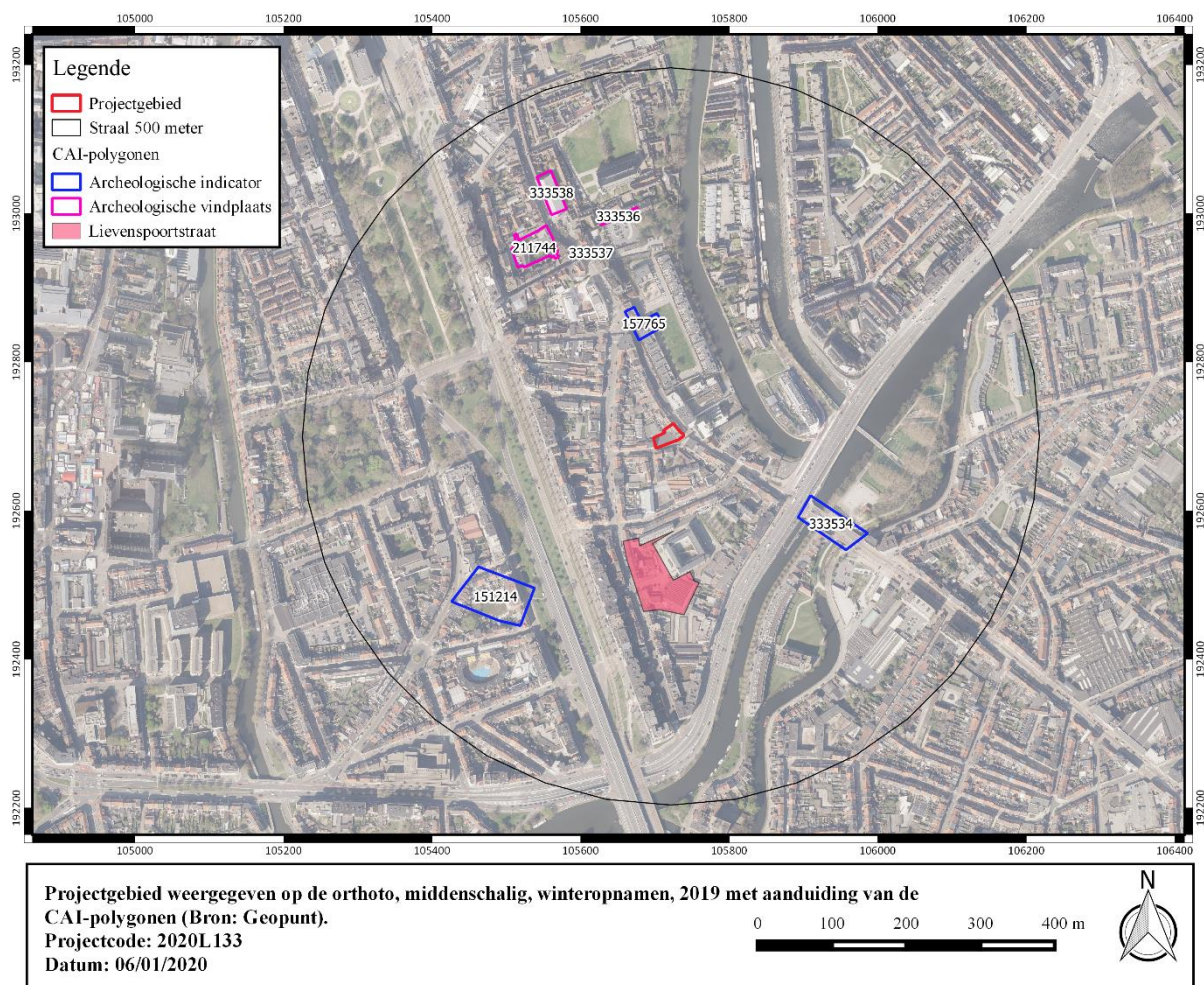
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Recent werd ten zuidwesten van het plangebied een onderzoek uitgevoerd aan de Sint-Lievenpoortstraat. Tijdens het uitgevoerde onderzoek werd geen vondstmateriaal aangetroffen dat een datering van de contexten, ouder dan de 19de eeuw, toelaat.³

Verder wijst archeologisch onderzoek ter hoogte van de zandige opduiking waartoe het plangebied behoort op bewoning vanaf de late middeleeuwen.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 met aanduiding

I. Archeologische vindplaatsen

211744	Controle van werken (2012); NK: 15 meter Nieuwste tijd: resten van vroegere textielfabriek Late middeleeuwen: ophogingslagen Bron: Terryn B., Janssens D., Janssens N. 2012: Archeologische begeleiding, Lange Violettestraat (Gent), BAAC Vlaanderen Rapport 111, Gent.
--------	---

³ Linten, S. Billefont, J. 2018.

333536	Opgraving (1994); NK: 15 meter Late middeleeuwen: uitkragende latrine - Stadsmuur en versterkingstoren Bron: Claes B. & Stoops G. 2005, Bouwarcheologische studie van de 14de-eeuwse versterkingstoren, spiltrap en walmuur ten zuiden van het begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hooie in Gent (O.-Vl.), in: Archaeologia Mediaevalis jg. 28, pp. 89-91
333537	Opgraving (1996); NK: 15 meter Late middeleeuwen: stadspoort Bron: Laleman M.C. & Raeymaekers E. 1996, Vondstmeldingen. Lange Violettenstraat, in: Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent jg. 20 afl. 2 pp. 34-35
333538	Opgraving (1995); NK: 15 meter Late middeleeuwen: huis Bron: Stoops G. 1997, Vondstmeldingen. Lange Violettenstraat 277, in: Stadsarcheologie. Bodem en monument in Gent jg. 21, afl. 1, pp. 27-28
333539	Opgraving (1995); NK: 15 meter Onbepaald: afvalput/beerput Bron: Laleman M-C & G. Stoops, Vondstmeldingen, 7. Lange Violettenstraat, Klein Begijnhof, in: Stadsarcheologie Gent, 1995, jg. 19, nr. 1, pp 52-54

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

151214	Indicator cartografie; NK: 15 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
157765	Indicator cartografie; NK: 15 mete 16 ^e eeuw: Resten van het voormalige pesthuis van Sint Macharius. De onderkeldering bleef intact in de aanwezige bebouwing. Het Pesthuis was een rechthoekige constructie in baksteen bestaand uit 2 bouwlagen en een zolderverdieping.
333534	Indicator cartografie; NK: 15 meter Nieuwe tijd: papiermolen

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Het ontstaan van de stad Gent is een complex historisch gegeven, waarover tot op heden geen unanimititeit is. Nieuwe archeologische vondsten – zoals bv. aan de Sint-Baafs-Kathedraal – werpen steeds een nieuw licht op de zaak, waardoor de gangbare theorieën constant moeten worden bijgestuurd of gedeeltelijk aangepast. Lang heeft men gedacht dat Gent in de 7^e eeuw tot ontwikkeling was gekomen, toen door de Heilige Amandus de twee abdijen werden gesticht die Gent zo typeren: Sint-Baafs en Sint-Pieters. Via archeologisch onderzoek echter werd het bestaan van een belangrijke Gallo-Romeinse vicus aangetoond die minstens 3 eeuwen (ca. 50 – 350) ononderbroken bewoond werd. Deze vicus wordt op heden als volgt afgebakend: Het Roosbroek en het Beelbroek ten noorden, een moerassige bocht van de Schelde ten oosten, de Schelde ten zuiden en de Hiernisse ten zuidwesten. Van belang is dat deze vicus zich verder uistrecte in westelijke richting, langs de huidige Dendermondse steenweg op een hogere zandrug die doorliep tot de samenvloeiing van de Leie en de Schelde. Het is op deze plaats waar enkele eeuwen later de Sint-Baafsabdij zou verrijzen. De naam van de vicus was ‘Ganda’, een Keltisch toponiem dat samenvloeiing betekent. Mogelijk werd binnen de vicus een castellum opgericht.

In de 7^e eeuw stichtte Amandus op deze strategisch gunstige plaats aan de samenvloeiing van beide rivieren de Sint-Baafsabdij. Kort na 650 volgde dan de stichting van een tweede klooster, *Blandinium*, op de top van de Blandinusberg, precies ten westen van het projectgebied. Mogelijk was er in de 7^e eeuw reeds een agrarische nederzetting gevestigd op de hoger gelegen Zandberg, aan de linkerzijde van de Schelde. In het tweede kwart van de 9^e eeuw was deze nederzetting, die de naam Gandavum droeg, uitgegroeid tot een portus met handelskarakter. Bij het recent archeologisch onderzoek zijn aan de Sint-Baafskathedraal Romeinse sporen aan het licht gekomen, wat er op wijst dat de Romeinse bewoning zich vermoedelijk verder uitstrecte dan oorspronkelijk verwacht. Mogelijk is ook deze nederzetting aan de Hoog gegroeid vanuit een Romeinse of zelfs pre-Romeinse voorganger.

De Noormanneninvallen betekende een breuk in de verdere ontwikkeling van de bewoonde kernen. Allicht werden de twee kloosters én de portus volledig vernield door de invasies van 879-883. Wanneer de Noormannen verweerd waren, werd op het eind van de 9e eeuw of begin 10e eeuw een grafelijk castrum opgericht op de plaats waar zich op heden het Gravensteen bevindt. Deze versterking was gelegen in het zuidwestelijk deel van een langwerpige eiland van 5ha52a groot, omgeven door de Leie in het zuiden, de Lieve ten westen, de Leertouwersgracht ten noordwesten en de Schipsgracht ten noordoosten. Het eiland had een tweeledige structuur. Het eerste gedeelte bevatte een aantal castrale gebouwen, het tweede gedeelte bevatte een oude bevolkingsnederzetting, een typische burgus. Via geschreven bronnen uit de 10^e eeuw weet men dat hier leerbewerkers gevestigd waren. Deze burgus, die nu als Oudburg gekarakteriseerd werd, kende een vrij snelle ontwikkeling. Het castrum zal – zeker na de beangstigende periode van de Noormanneninvallen – als baken van veiligheid aanzien geweest zijn. Deze portus begon zich verder uit te spreiden rond de huidige Groentenmarkt en langs beide oevers van de Leie aan de Gras- en Koornlei. Gelijktijdig kwam ook de oudere portus op de Zandberg opnieuw tot leven. In 941 werd ten behoeve van deze portusbewoners een bidplaats opgericht, de Sint-Janskerk, op de plaats van de latere Sint-Baafskathedraal.

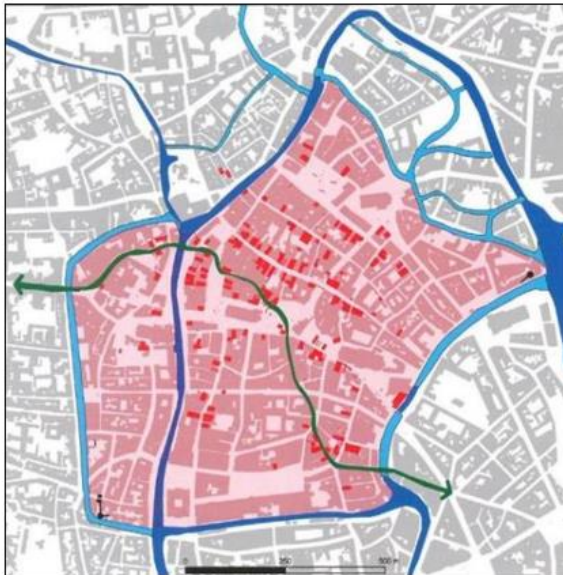
Beide bevolkingskernen groeiden in de loop van de 10^e eeuw naar elkaar toe langs een rechte verbindingssas, de Hoogpoort. Nog in de 10^e eeuw werd de heropbouw van beide abdijen met de steun van de graven van Vlaanderen aangevat. Rond deze abdijen zullen zich nadien dorpen vormen, die oorspronkelijk geen deel uitmaakten van de stedelijke portus. Deze laatste breidden zich snel uit in verschillende richtingen. Dit wordt onder meer aangetoond door de nieuwe markten en kerken die in de 11^e eeuw opgericht werden. De Vrijdagsmarkt en de Sint-

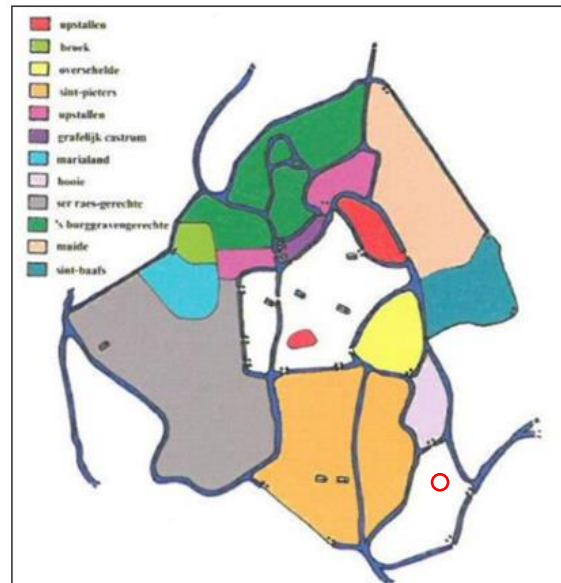
Jacobskerk ten noordoosten van het castrum, de Koornaard en de Sint-Niklaaskerk op de rechteroever van de Leie, de Sint-Michielskerk op de linkeroever van deze rivier.

De Gentse portus bevatte enkele belangrijke verkeerswegen, waarvan het oude tracé nu nog bestaat. De oude landschappelijke benamingen zijn vaak nog bewaard, waaruit blijkt dat de oudste bewoners zich vooral op veeteelt en landbouw toelagden. Een van de eerste verkeerswegen begon aan de Koornmarkt en liep langs de Veldstraat, Nederkouter, Kortrijksepoortstraat en Kortrijksesteenweg, waar hij zich splitste in een Kortrijkse en een Oudenaardse weg. Een tweede belangrijke weg had zijn beginpunt aan de Botermarkt en liep langs de Magelestraat, Kalandenstraat en Kalandenberg naar de Koestraat, waar hij een buiging maakte naar de Brabantstraat en Brabantdam om vervolgens door te lopen naar de Lange Violettenstraat en de Brusselsepoortstraat. Op verscheidene plaatsen in Gent waren oorspronkelijk ook ruimte kouters (akkercomplexen) en aarden (schapenweiden, later aanlegplaatsen) gelegen. Door de sterke demografische groei verloren deze gronden meestal vrij vroeg hun oorspronkelijke functie. De benamingen van straten die in de loop van de 12^e en 13^e eeuw ontstonden, weerspiegelen het belang van de verschillende nieuwe nijverheden die toen tot bloei kwamen. Voorbeelden zijn de Voldersstraat, de Corduwaniersstraat en de Leertrouwersgracht.

De Gentse portusbewoners waren op rechterlijk gebied nog onderworpen aan de kasselrijrechtbank van de Oudburg en streefden meer en meer naar onafhankelijkheid. Mogelijk op het einde van de elfde of het begin van de twaalfde eeuw beschikten de Gentenaars over een eigen schepenbank bestaande uit dertien schepenen. De stad ontwikkelde zich snel door een toenemende economische activiteit. Rond 1100 werd de stad omgeven door een eerste watergordel, die haar scheidde van de Sint-Baafs en Sint-Pietersdorpen en het omliggende platteland. Deze gordel bestond deels uit natuurlijke waterlopen, deels uit gegraven grachten. Op deze manier werd het Gentse gebied in de vorm van een kuip van 80 ha groot, omgeven door de Reep (Schelde) ten oosten, door de Ottogracht ten noordoosten, de Leie ten noordwesten, de gegraven Houtlei ten westen en de gegraven Ketelgracht ten zuiden. De 'kuip' werd op bepaalde plaatsen versterkt door wallen, gemetselde muren, torens en sluizen. De economische bloei van Gent – vooral gebaseerd op de graanhandel en de lakennijverheid – ging gepaard met een toename van de bevolking. Het centrale deel van de stad was sterk bebouwd. Vanaf de 12^e eeuw verrezen de eerste stenen patriciërswohnungen en stapelhuizen. Ook de meeste kerken werden in de 12^e eeuw in steen herbouwd. In de loop van de 13^e eeuw groeide de agglomeratie buiten haar eerste omheining. In diezelfde eeuw wist met een aantal omliggende gronden, meestal door aankoop te bemachtigen. Zo werden achtereenvolgens de zogenaamd waterwijk (ten noorden van de Ottogracht), het Terra Montium (ten zuidwesten van de Sint-Michielswijk), Overschelde, de "upstallen" (tussen Nieuwe en Oude Leie) de Oudburg, het "Ser Raas Gerechte" (tussen Coupure en Leie), het 's Borchgraven Gerechte (Briel, Burgstraat) en de Muide en Marialand geannexeerd. Zo groeide Gent uit tot een enorme stad met een oppervlakte van 644 hectare, waarvan echter grote gebieden nog onbewoond bleven.

Tweede stadsomwalling Gent 1100
(CAPITEYN, CHARLES & LALEMAN 2007, 16)

Overzicht van de gebiedsuitbreiding van de stad Gent in de 13de en het begin van de 14de eeuw, waardoor een nieuwe, derde stadsomwalling nodig was. (CAPITEYN, CHARLES & LALEMAN 2007, 22)¹

Sinds de tweede helft van de 13^e eeuw wilde Gent de nieuw gewonnen terreinen van het omliggende land afsluiten. In 1254 werd een overeenkomst gesloten door de abt van Sint-Pieters en de schepenen om de versterkingen op het grondgebied van het Sint-Pietersdorp op te richten. De vestingen zelf vormden in feite geen aaneengesloten omheining. Men rekende immers op de moerassige gronden rond de stad die via sluizen bij eventuele aanvallen onder water konden gezet worden. In deze periode komt het plangebied binnen de projectgrenzen te liggen.

Het plangebied situeert zich op een zandige opduiking tussen de Oude Schelde en de Nederschelde. Over deze zandige opduiking 'het Zand' liep vanouds een zuidoostelijke invalsweg richting de stadskern. In de 13^e eeuw breidde de stad Gent uit, waardoor de stadsomheining tot het Scheldeken liep, een verbinding tussen de Oude Schelde en de Nederschelde. De Vijfwindgatenpoort werd hier aangelegd en fungeerde als stadspoort. Op bovenstaande figuur is duidelijk te zien dat het plangebied zich precies buiten de 13^e-eeuwse stadsuitbreiding situeert. In de loop van de 14^e eeuw werd het stadsareaal nog vergroot en kwam de stadsomheining een halve kilometer verder zuidwaarts te liggen. De Vijfwindgatenpoort verloor reeds zijn functie en een verdedigingsgracht werd in 1378-1384 gegraven tussen de Nederschelde en de Oude Schelde. Hier kwamen twee nieuwe stadspoorten, de Keizerpoort en de Sint-Lievenspoort. Het plangebied komt dus vanaf de 14^e eeuw binnen de stadskern te liggen.

Toen aan de hegemonie van het patricisch bewind een einde kwam, werden ook de ambachtslieden bij het bestuur van de stad betrokken. De nieuwe schepenen beschikten elk over een eigen schepenhuis. In de eerste helft van de 14^e eeuw werd ook het Belfort, symbool van stedelijke macht opgericht. De groei werd echter deels ontredderd door tal van oorlogen en beroeringen op sociaal vlak. Door concurrentie van Brabant en Engeland verloor Gent zijn unieke handelspositie op het gebied van de lakennijverheid. Onder leiding van de Artevelde voerde Gent strijd voor de onafhankelijkheid van de graaf van Vlaanderen, die door de Fransen gesteund werd. Dit verzet werd o.a. bij de slag van Westrozebeke in de kiem gesmoord.

Onder Bourgondisch bewind kwam het particularistische Gent herhaaldelijk in botsing met het centrale bestuur. Ondanks de tegenslagen en vernederingen bleef Gent een belangrijke rol spelen op gebied van handel, nijverheid en kunst. De graanhandel en de linnennijverheid bloeiden, terwijl ook tal van nieuwe gebouwen opgericht werden. In deze periode verrees ook het groots opgezette laatgotische Schepenhuis. Gent heeft het uiteindelijk moeten afleggen tegen de in Gent geboren Karel V, die door de Karolijnse Concessie in 1540 de economische, sociale en politieke structuur van de stad grondig wijzigde. De privileges van de ambachten werden opgeheven. In het oosten van de stad op de plaats waar de Sint-Baafsabdij lag werd het Spankaardkasteel opgericht. De bouw hiervan betekende het einde voor het grootste deel van de abdij en het dorp daarrond. De tweede helft van de 16^e eeuw werd gekenmerkt door Godsdienstoorlogen. De stad kende een Calvinistisch bewind van 1577 tot 1584 met als belangrijkste figuren Hembyze en Ryhove. In deze periode (1572-1577) werd een nieuwe gebastioneerde omheining rond Gent aangelegd. Men volgde hierbij grotendeels de lijn van de tweede omheining maar in het oosten kwam men dichterbij de stad en nam men de bewaard gebleven delen van het Spanjaardskasteel op in de versterking. Deze omheining had de karakteristieke driehoekige vorm, die het Gentse grondgebied zou blijven typeren tot het einde van de achttiende eeuw. Het bevolkingscijfer was tegen het einde van de 16^e eeuw sterk gedaald tot 30.000 inwoners, te verklaren door het grote aantal uitwijkelingen om religieuze en economische redenen.

In de 17^e eeuw kende Gent een langzame heropleving die duidelijk weerspiegeld wordt in het stijgende bevolkingscijfer dat in 1690 terug tot 52.000 opklimt. In deze periodes vestigden veel kloosters zich in de stad, kerken en openbare gebouwen werden hersteld. Daardoor ontwikkelde zich een intensieve bouwbedrijvigheid die aangewakkerd werd door het beleid van de aartshertogen Albrecht en Isabella. Het begin van de 18^e eeuw betekende eerst een achteruitgang door de nasleep van de oorlogen tegen Lodewijk XIV, maar hierop volgde weldra een tijdperk van betrekkelijke groei onder het Oostenrijkse Bewind (1714-1792). Onder het centraliserende beleid van Maria-Theresia werd de handel gestimuleerd en kwam een nieuwe handelaarsklasse tot ontwikkeling. Op het einde van de 18^e eeuw werden door verschillende verordeningen van Jozef II een aantal kerkelijke instellingen afgeschaft en werd ook een aanvang gemaakt met de ontmanteling van de stadsomheining.

In 1789 brak de Franse Revolutie uit en vanaf 1794 kwamen de volledige Zuidelijke Nederlanden onder Frans gezag. Deze verandering van gezag betekende tevens een verandering van maatschappelijke inrichting. De eerste periode van de overheersing was brutaal en gericht tegen de adel en de clerus. Kerken en kloosters werden als nationaal goed verkocht of gesloopt, op de vrijgekomen gronden verrezen nieuwe, burgerlijke gebouwen. De katoennijverheid met Lieven Bauwens als boegbeeld, kende een snelle ontwikkeling. Door de economische ontwikkeling was er tevens een laterale uitbreiding van het bebouwd stadsareaal.

Het Hollandse bewind onder koning Willem I was vrij gunstig voor Gent. Door de stichting van de Rijksuniversiteit in 1816 werd Gent een element rijker. Het instituut drukt tot op heden zeer sterk haar stempel op de stad. Na een aantal moeilijkheden bij de stichting van België gaat de onstuitbare groei van Gent verder. Door de explosieve groei van de katoen- en vlasnijverheid (Gent wordt één van de leidende textielcentra van Europa) kent de bevolking een snelle aanwas waardoor het inwonersaantal verdubbeld op 60 jaar tijd. Arbeiderswijken (beluiken) en fabrieken werden op de nog onbebouwde ruimten opgericht terwijl de stad zich verder ging uitbreiden tot de randgemeenten.⁴

⁴ Inventaris Onroerend Erfgoed 2020

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

Het plangebied situeert zich op een zandige opduiking tussen de Oude Schelde en de Nederschelde. Over deze zandige opduiking 'het Zand' liep vanouds een zuidoostelijke invalsweg richting de stadskern. In de 13^e eeuw breidde de stad Gent uit, waardoor de stadsomheining tot het Scheldeken liep, een verbinding tussen de Oude Schelde en de Nederschelde. De Vijfwindgatenpoort werd hier aangelegd en fungeerde als stadspoort. In de loop van de 14^e eeuw werd het stadsareaal nog vergroot en kwam de stadsomheining een halve kilometer verder zuidwaarts te liggen. De Vijfwindgatenpoort verloor reeds zijn functie en een verdedigingsgracht werd in 1378-1384 gegraven tussen de Nederschelde en de Oude Schelde. Hier kwamen twee nieuwe stadspoorten, de Keizerpoort en de Sint-Lievenspoort. Het plangebied komt dus vanaf de 14^e eeuw binnen de stadsversterking te liggen.

Op de Deventerkaart is duidelijk bebouwing waar te nemen binnen de projectgrenzen. De bebouwing in de omgeving van het plangebied situeert zich langs de Brusselsepoortstraat die over voornoemde zandige opduiking loopt, geflankeerd door de Muinkmeersen ten westen en de Scheldemeersen ten oosten. Het verloop van de Ommegangstraat is ook reeds duidelijk waar te nemen.

Ook op de kaart van Johannes Blaeu is het plangebied duidelijk bebouwd. Het betreft twee gebouwen van twee bouwlagen langs de Brusselsepoortstraat. Het achterliggend terrein is in gebruik als tuinzone. De Ferrariskaart geeft rijbebouwing weer langs de Brusselsepoortstraat en een rechthoekig gebouw aan de Ommegangstraat. De bebouwing binnen de projectgrenzen is ook duidelijk te zien op de kaart van Goehals (1796) en De Vreese (1799).

Op het plan van Saurel is ook duidelijk bebouwing waar te nemen binnen de projectgrenzen. Deze bebouwing is ook weergegeven op een plan uit 1892 opgemaakt door Delahouse en Ongers en op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw. Op basis van de cartografische gegevens dat het plangebied de laatste eeuwen bebouwd geweest is. De huidige bebouwing is qua uitzicht relatief recent, maar er kan niet uitgesloten worden dat er zich onder de huidige bebouwing nog restanten situeren van oudere bouwfases.

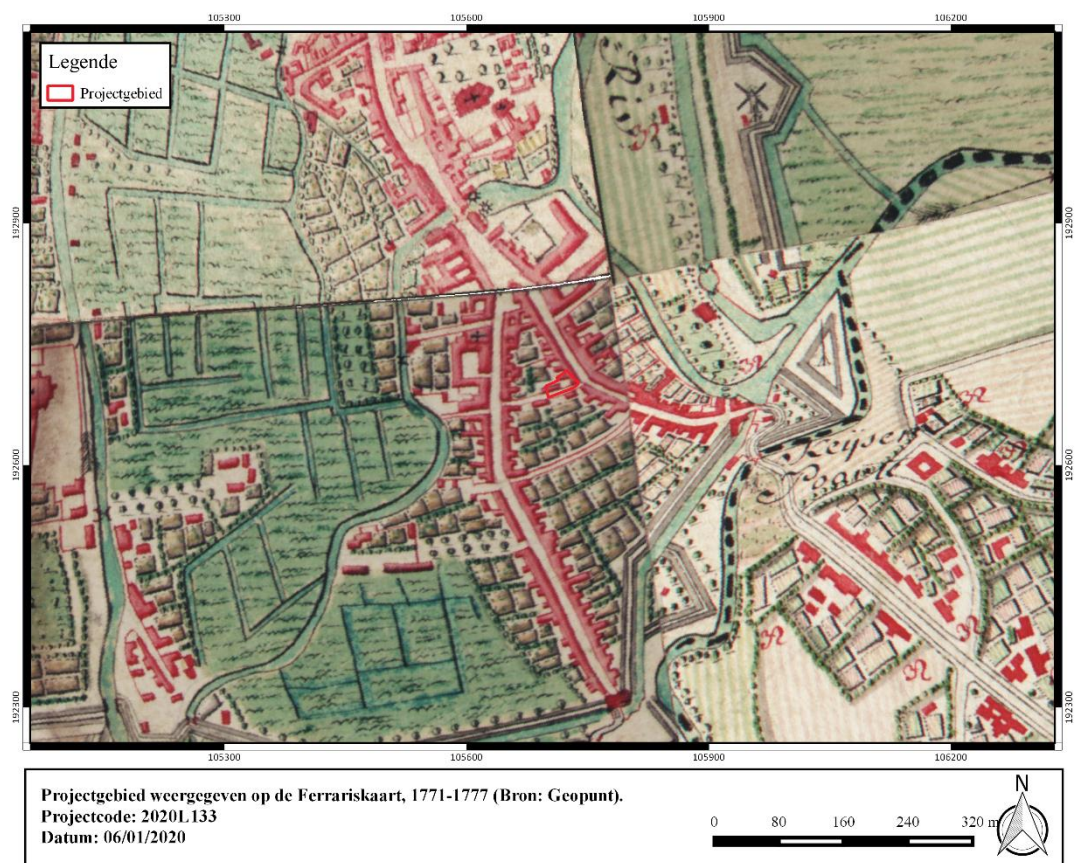

Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op het plan van Johannes Blaeu, 1649 (Bron: NGI Cartesius).

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

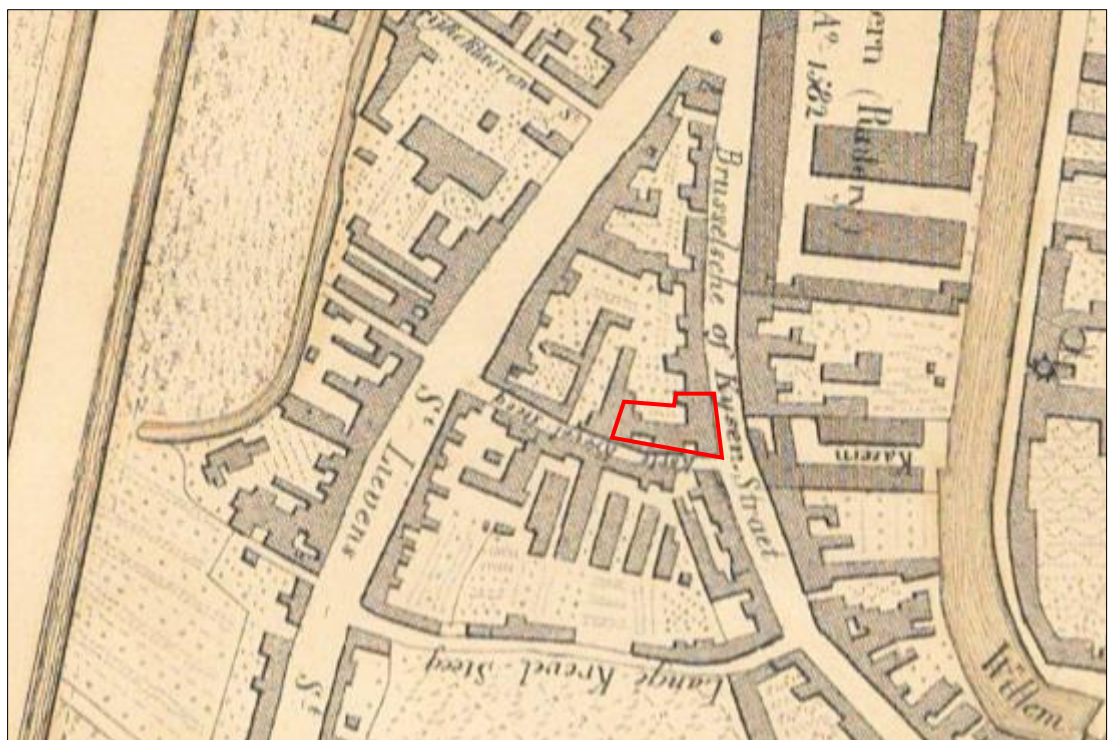

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het plan van Goethals, 1796 (Bron: STAM Gent).

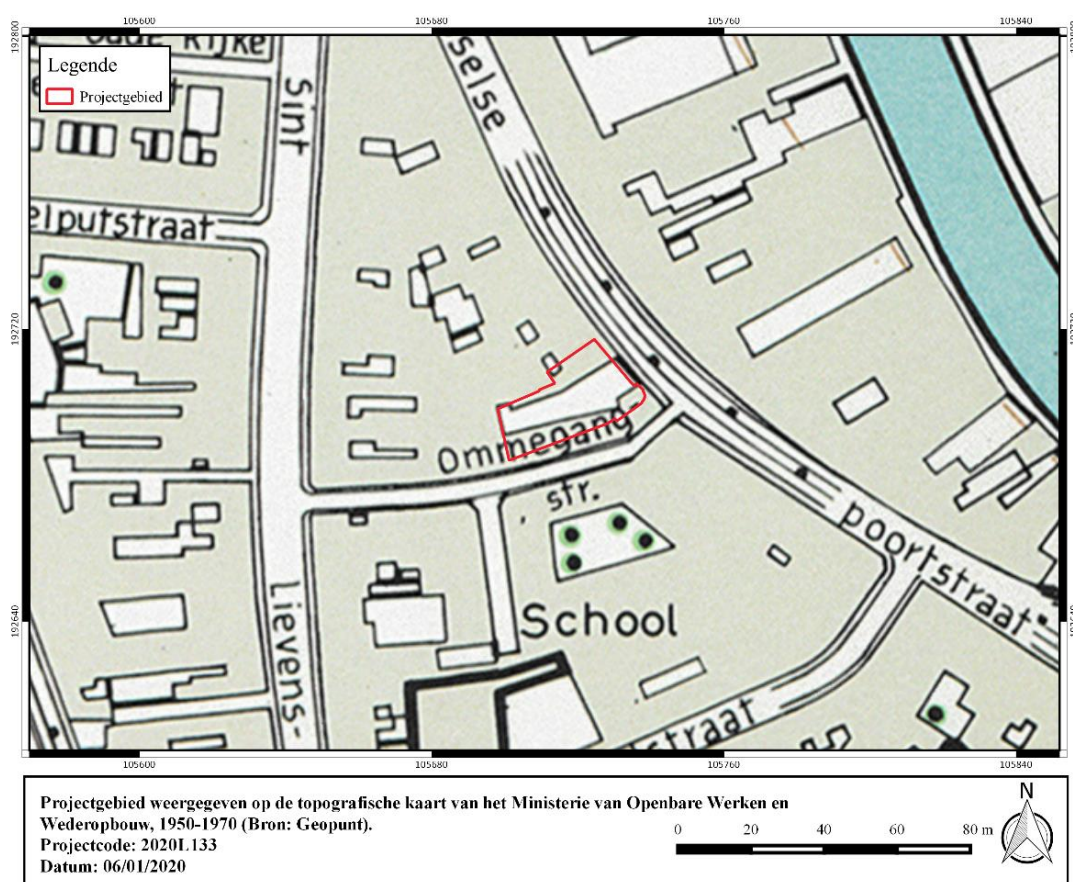
Figuur 23: Projectgebied bij benadering weergegeven op het plan van Louis De Vreese, 1799.

Figuur 24: Projectgebied bij benadering weergegeven op het plan van Saurel, 1841 (Universiteitsbibliotheek Gent).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op het plan van Delahouse en Ongers, 1892 (Bron: Universiteitsbibliotheek Gent).

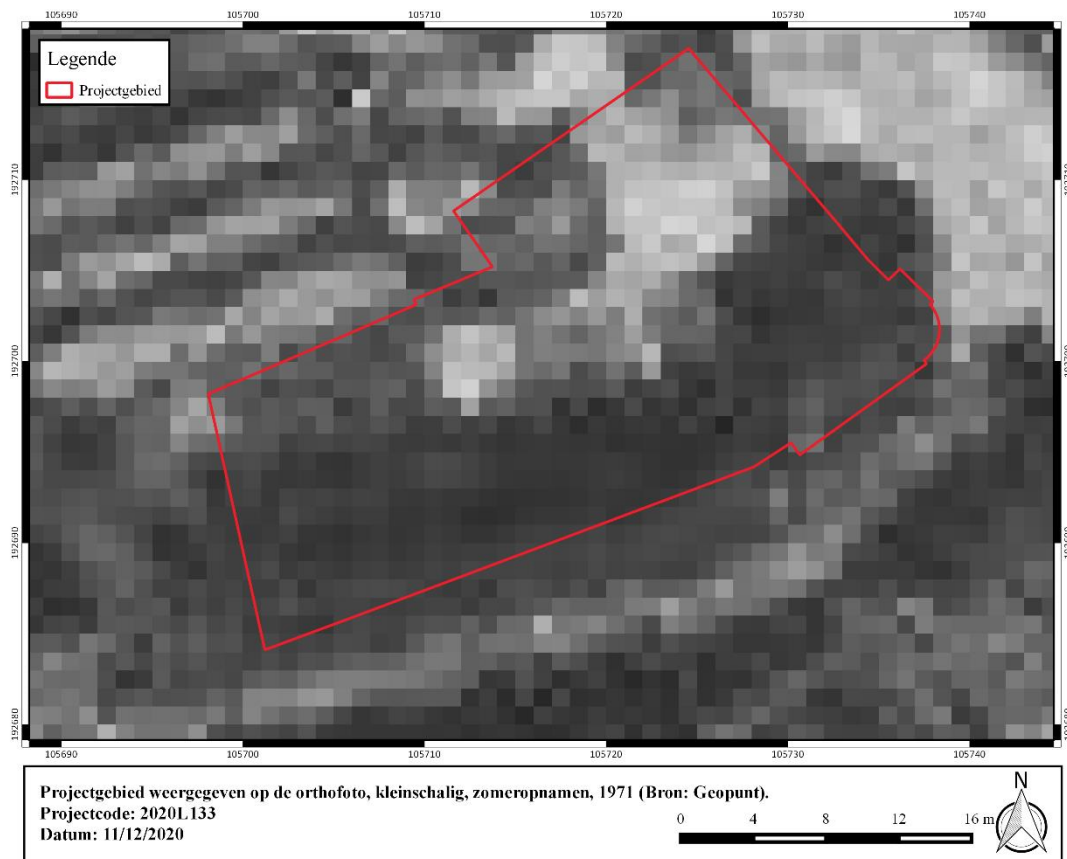

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

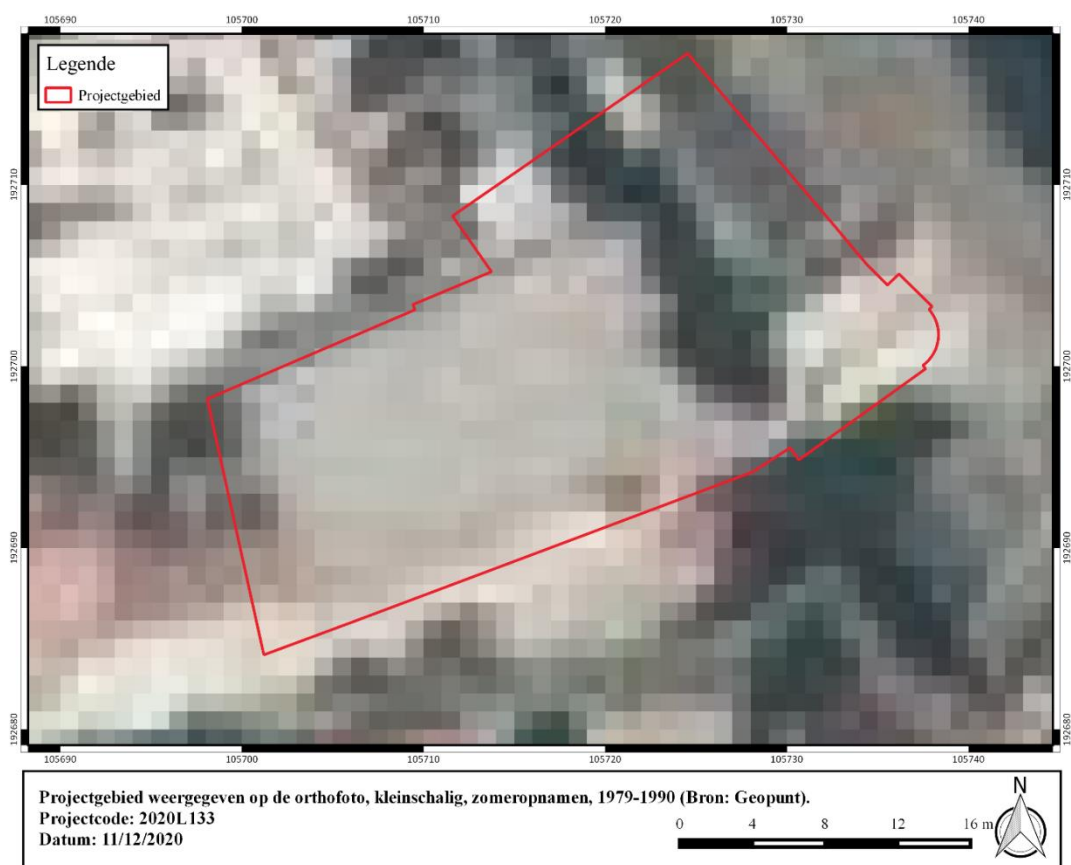
De orthofotosequentie geeft weinig bijkomende informatie. De oudste luchtopnames hebben een beperkte zichtbaarheid waardoor geen sluitende uitspraken kunnen gedaan worden. De orthofoto's vanaf 2000 zijn scherper en tonen reeds de bestaande toestand van het terrein.

Het dak van het kantoorgebouw aan de Ommegangstraat lijkt wel gewijzigd tussen de luchtopnames van 1979-1990 en 2000-2003 wat doet vermoeden dat dit gebouw in de jaren '90 werd gerealiseerd. Ook de bouwstijl doet een datering uit de jaren 90 vermoeden.

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 32: Gebouw aan de Ommegangstraat (©Google Streetview).

1.5 Synthese

Het plangebied is gelegen in het zuidoostelijk deel van de stad en grenst ten zuiden aan de Ommegangstraat en ten oosten aan de Brusselsepoortstraat. De stadskern van Gent (Grote Markt) situeert zich ca. 1,6 km ten noordwesten. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 655 m². Op heden is het plangebied integraal bebouwd. In de Ommegangstraat situeert zich een kantoor van 1 bouwlaag (Ommegangstraat). Op het hoekperceel is een appartementsgebouw aanwezig van 3 bouwlagen (Ommegangstraat 2-6). Het gebouw Brusselsepoortstraat 90 beschikt tevens over 3 bouwlagen en heeft op het gelijkvloers een handelsfunctie. Binnen de projectgrenzen is op vandaag een kelder aanwezig met een diepte van ca. 2,70 m-mv, inclusief vloerplaat. Dit keldervolume heeft een oppervlakte van ca. 230 m².

Deze archeologienota wordt opgemaakt omwille van een stedenbouwkundige aanvraag van een studentenhuisvesting op het kruispunt van de Brusselsepoortstraat en de Ommegangstraat. De geplande huisvesting voorziet in 67 studentenkamers evenals de nodige leefkeukens, sanitaire voorzieningen, een studielokaal en coachlokaal. De nieuwbouw wordt gedeeltelijk onderkelderd. In functie van de geplande werken wordt tevens nieuwe riolering aangelegd die zal aansluiten op nieuw te realiseren putten.

De Quartair Geologische Kaart lokaliseert het plangebied ter hoogte van een zandige opduiking omgeven door de valleien van de Nederschelde ten westen en de Zeeschelde ten oosten. Het terrein is gelegen op een hoogte van 7.3 – 7.7 m TAW en helt licht af in oostelijke richting. Deze zandige opduiking omgeven door valleien een zekere aantrekkingskracht uitgeoefend hebben op jager-verzamelaars in de regio. Over deze rug ‘het Zand’ liep vanouds een zuidoostelijke invalsweg richting de stadskern.

Het plangebied komt vanaf de 14^e eeuw binnen de stadsversterking te liggen. Op de Deventerkaart is reeds duidelijk bebouwing waar te nemen binnen de projectgrenzen. De bebouwing in de omgeving van het plangebied situeert zich langs de Brusselsepoortstraat. Ook op de latere kaarten is steeds bebouwing afgebeeld. De huidige bebouwing is qua uitzicht relatief recent, maar er kan niet uitgesloten worden dat er zich onder de huidige bebouwing nog restanten situeren van oudere bouwfases. Op basis van de orthofotosequentie kan vermoed worden dat het gebouw aan de Ommegangstraat in de jaren '90 tot ontwikkeling is gekomen.

Gezien de ligging van het plangebied in het centrum van de stad is de archeologische verwachting hoog. Concreet is er verwachting naar structuren naar de late middeleeuwen en de nieuwe tijd, zoals (bakstenen) funderingen, vloerniveaus, ophogingspakketten, alsook achtererfstructuren zoals waterputten, beerputten. Ook resten van ambachtelijke activiteiten kunnen binnen het plangebied voorkomen. Oudere sporen uit de Romeinse periode of de metaaltijden zijn niet uit te sluiten. De hoger gelegen positie nabij de dorpskern moet immers reeds in oudere periodes aantrekkelijk geweest zijn voor bewoning. Artefactensites uit de steentijden zijn hoogstwaarschijnlijk niet bewaard door de bebouwde toestand van het terrein de voorbije eeuwen.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

CAPITEYN A.; CHARLES L. & LALEMAN M.C. 2007, *Historische Atlas van Gent. Een visie op verleden en toekomst*, Amsterdam.

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Linten, S. Billemont, J. 2018. Archeologienota Gent, Sint-Lievenspoortstraat 129 - Verslag van Resultaten, BAAC Vlaanderen Rapport 944.

NGI Cartesius

STAM Gent Archief

Universiteitsbibliotheek Gent

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

